

Một cuộc tranh đấu mới

Tôn Thất Thiện

Trong thời gian gần đây, có nhiều tin tức gây sôi nổi trong mọi giới Việt Nam, trong nước cũng như ngoài nước. Tin về cái chết và đám tang của tướng Trần Độ có lẽ đã gây sôi nổi nhiều nhất. Các cơ quan truyền thông đã tường thuật chi tiết về cái chết này, về xúc động lớn mà nó gây ra trong mọi giới, và thái độ đê hèn và cách đối xử bỉ ổi của những kẻ cầm quyền cộng sản hiện tại đối với một người đã có công rất lớn trong công cuộc xây dựng chế độ xã hội chủ nghĩa và thuộc về lớp đàn anh của họ.

Bài này chỉ bàn đến khía cạnh của vấn đề mà ta có thể gọi là "hiện tượng Trần Độ". Nó là một hiện tượng vì nó gây ra những chuyển biến có tính cách phi thường, độc đáo, mang một ý nghĩa lịch sử rất trọng đại và những hậu quả quyết định rất rõ ràng cho tiền đồ đất nước và cho số phận của Đảng Cộng Sản Việt Nam. Nó tạo điều kiện cho cuộc tranh đấu chống chế độ cộng sản hiện tại thành *một cuộc tranh đấu mới*. Cuộc tranh đấu này không phải là một cuộc đấu tranh cho một chế độ xã hội chủ nghĩa cải thiện, cởi mở hơn, hay một cuộc tranh đấu chỉ nhằm lật đổ chế độ cộng sản thôi, mà là một cuộc tranh đấu *cho dân chủ*, theo đúng nghĩa của nó, nghĩa là chống mọi chế độ, mọi hình thức độc tài, xã hội chủ nghĩa hay không chủ nghĩa xã hội.

Có hai khía cạnh chính cần ghi trong cuộc tranh đấu mới này :

1. Một lớp người mới đã xuất hiện. Báo *Thông Luận* đã đặt cho những người này một danh xưng rất đúng là "người dân chủ". Họ không còn là những người đã "theo cộng sản", hoặc "chống cộng sản" nữa : cuộc tranh đấu mới này không phải là một cuộc xung đột "quốc-cộng" kéo dài, mà là một cuộc tranh đấu của những "người dân chủ" chống độc tài.

2. Cách tiếp cận cũng mới, với những mục tiêu mới, những phương thức mới, những khẩu hiệu mới. Mục tiêu chính không còn là quá độ lên chủ nghĩa xã hội, hay lật đổ chế độ cộng sản nữa; phương thức không còn là bạo lực nữa mà là dân chủ, bất bạo động ; khẩu hiệu không còn là : "tiến mau, tiến mạnh, lên chủ nghĩa xã hội", hay "đả đảo cộng sản" nữa.

Cần một lớp người mới

Cách tiếp cận mới đòi hỏi có một lớp người mới, những "người dân chủ", như đã nói trên đây. Đại đa số những "người dân chủ" này là những người đã ở trong hàng ngũ cộng sản, và những người đã đứng trong hàng ngũ quốc gia, nhưng cả hai đều không còn vướng mắc với quá khứ nữa, nhất là không còn mang mặc cảm "quốc-cộng" nữa.

Những người đã ở trong hàng ngũ cộng sản gồm những người đã trải qua hai giai đoạn tranh đấu. Trong giai đoạn đầu, họ tự coi là cộng sản tốt, "trung kiên", rất tôn trọng kỷ luật Đảng, không hề có ý nghĩ chống Đảng hay đi ngược

đường lối của Đảng. Mục tiêu của họ là cứu Đảng, tránh cho chế độ cộng sản khỏi rơi vào nguy cơ hủ hóa càng ngày càng trầm trọng. Họ chỉ muốn Đảng sửa đổi đường lối, chính sách, để cải thiện tình trạng tuột dốc, một tình trạng làm cho Đảng mất uy tín với nhân dân, làm thời dẫn đến sự sụp đổ không thể tránh khỏi của chế độ xã hội chủ nghĩa mà họ đã xả thân, chấp nhận những hy sinh rất lớn để xây dựng. Họ là những người "cộng sản lý tưởng", vẫn trung thành với những lý tưởng cao cả đã đẩy họ theo "cách mạng".

Nhưng những người "cộng sản lý tưởng" trên đây đã không được nhóm lãnh đạo Đảng hiện tại, những "người cộng sản cơ chế", là những người đang nắm quyền hành, đón nhận. Trái lại, họ bị trừng trị nặng, bị gán cho cái tội "chống Đảng", đã đi "lệch" đường lối của Đảng, tiếp tay cho những lực lượng muốn lật đổ chế độ bằng "diễn biến hoà bình", lại ngoan cố không chịu nhận lỗi và sửa sai, mà cứ tiếp tục đi theo con đường cấm kỵ.

Thật ra, như những tiết lộ của những nạn nhân của thanh trừng của Đảng, Hoàng Minh Chính, Hà Sĩ Phu, Nguyễn Thanh Giang, Tiêu Dao Bảo Cự, v.v. cho thấy rõ, động lực chính thúc đẩy nhóm "cộng sản cơ chế" không phải là ý thức hệ, theo hay không theo chủ nghĩa Mác Lê, mà là sự ham muốn quyền uy vô hạn, ý chí chuyên chế tuyệt đối, buộc tất cả mọi người phải hoàn toàn quy thuận họ, im hơi, nhắm mắt, cúi đầu ngoan ngoãn làm theo ý họ, nói tóm, chấp nhận thân phận nô lệ, nô tỳ, như thời trung cổ. Phần khác, họ đã dùng quyền uy vô tận đó để đua nhau chia chác, hưởng thụ, tham nhũng một cách công khai, trắng trợn, không kiêng nể gì, hoặc ai. Số nạn nhân càng ngày càng đông của họ ngày nay lại là người trong Đảng. Do đó, có sự thức tỉnh và nổi dậy của những người "cộng sản lý tưởng".

Những người "cộng sản lý tưởng" ý thức rằng muốn chấm dứt tình trạng trên đây, chỉ có một giải pháp hữu hiệu là "phi chính thống hóa cơ chế" hiện tại đi, nghĩa là dứt khoát dẹp bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa và thay thế nó bằng một chế độ dân chủ thật sự, chế độ dân chủ đa nguyên. Đây là một chuyển biến lớn trong nội bộ Đảng Cộng Sản Việt Nam. Sự kiện này đã được soi sáng trong một phân tích của Nguyễn Hữu Lê. Phân tích rất chính xác, nhờ tác giả là một người trong cuộc (1).

Một con đường mới

Sự chuyển biến trên đây là đặc điểm của giai đoạn thứ hai của cuộc tranh đấu của những người đã theo cộng sản, nhưng nay đã dứt khoát quyết định đi một con đường mới. Giai đoạn này khởi đầu vào khoảng năm 1985-1986, và đạt cao độ năm nay. Nó dính liền với tên tướng Trần Độ.

Trong một cuộc nói chuyện qua điện thoại với anh Bùi Tín gần đây (2), tướng Trần Độ đã đề cập đến "cuộc đấu tranh cho dân chủ của bọn mình chừng 15 năm nay", và nói rằng nó "có ý nghĩa hơn cuộc đấu tranh mấy chục năm trước cho độc lập". Cuộc điện đàm xảy ra năm ngoái, nghĩa là cuộc tranh đấu hiện nay của tướng Trần Độ khởi

đầu từ năm 1986. Cuộc tranh đấu này là một cuộc tranh đấu *cho dân chủ*, và nó có ý nghĩa hơn cuộc tranh đấu *cho độc lập*. Cũng trong cuộc nói chuyện đó, tướng Trần Độ nói rằng "chúng ta" [những người như ông và Bùi Tín] thuộc "số người còn hiến thân *cho quyền dân chủ* của đồng bào".

Tướng Trần Độ không phải là người đầu tiên liên quan với phong trào tranh đấu cho dân chủ xuất thân từ hàng ngũ cộng sản. Trước đó, đã có Dương Thu Hương, Nguyễn Kiến Giang, Hà Sĩ Phu, Bùi Minh Quốc, Tiêu Dao Bảo Cự v.v. Nhưng những người này không đủ uy thế để lay động Đảng. Những người kế tiếp, Đỗ Trung Hiếu, Nguyễn Văn Trấn, Nguyễn Hộ v.v., nặng cân hơn, nhưng cũng không đủ để làm cho hàng ngũ Đảng và dân gian rung động. Dù sao, vì còn vướng mắc với chủ nghĩa xã hội, họ không thể đặt vấn đề thay thế chế độ xã hội chủ nghĩa. Phải đợi đến sự xuất hiện của tướng Trần Độ mới có biến chuyển thực sự dẫn đến tình trạng mới này, và mở đường cho một cuộc tranh đấu cho một chế độ dân chủ đa nguyên không vướng mắc gì với Đảng Cộng Sản Việt Nam hoặc chủ nghĩa xã hội, và mang những triển vọng mới.

Tướng Trần Độ là một nhân vật có uy thế lớn trong hàng ngũ Đảng và Cách mạng. Vì ông có 58 tuổi đảng, mang quân hàm gần tột bậc, và đã nắm các chức vị chóp bu trong cơ chế Đảng và Nhà nước cộng sản, ông không thể bị gán tội phản quốc, phản Đảng, hay thuộc "phần tử xấu" được. Càng không thể bỏ tù ông được. Chỉ có thể mua chuộc ông với chức vị, quyền lợi, hay đe dọa hành hạ gia đình ông. Nhưng ông đã tỏ ra không thể bị quyến rũ hay đe dọa làm lụi chí ông được.

Chỗ dựa tinh thần, gương sáng và biểu tượng

Vì những lý do nêu trên, khi tướng Trần Độ công khai chủ trương phải dứt khoát đi con đường dân chủ đa nguyên, ông đã đập tan chương ngại tâm lý lớn đã ngăn cản nhiều người trong quân đội, trong Đảng, và trong nước muốn "phi chính thống hóa" chế độ cộng sản áp bức, hủ hóa, bất lực, và tham nhũng hiện tại, nhưng còn dè dặt, do dự, vì thiếu một chỗ dựa tinh thần.

Tướng Trần Độ đã giải toả được tình trạng bế tắc tâm lý của rất nhiều đảng viên và quân nhân bán khoán thối nát về vấn đề làm sao có thể bỏ Đảng và bỏ chủ nghĩa xã hội sau bao nhiêu năm được Đảng "giáo dục" rằng hai đức tính cao cả nhất của người cộng sản là kiên trì và tôn trọng kỷ luật Đảng. Ông là một tấm gương sáng cho bao nhiêu người trong Đảng cũng như ngoài Đảng, giúp họ thấy một sự thật rất căn bản. Đó là con đường "phi chính thống" mới thật là con đường đúng của những người đã nuôi dưỡng những lý tưởng cao cả, và nay vẫn còn trung thành với những lý tưởng đó, cho nên tán đồng chủ trương dẹp bỏ "cơ chế" không phải là một hành động tội lỗi hay sai lầm. Cuối cùng, tướng Trần Độ, dù đã chết đi, nhưng đã thành một biểu tượng của tất cả những người tranh đấu cho dân chủ. Ông là một người chiến sĩ loại mới, chiến sĩ dân chủ, thay vì chiến sĩ xã hội chủ nghĩa.

Cho nên chúng ta không lạ gì thấy một số sĩ quan đã công khai thổ lộ sự bất mãn với cách đối xử tồi tệ của lãnh đạo Đảng trong dịp đám tang của tướng Trần Độ (3). Chúng ta cũng không lạ gì về sự kiện trong thời gian gần đây, trong số những người mạnh dạn công khai tranh đấu cho dân chủ có những người trẻ, trong lứa tuổi 30, như Phạm Hồng Sơn (32 tuổi), Lê Chí Quang (31 tuổi), Nguyễn Vũ Bình (33 tuổi). Và cũng không lạ gì về sự kiện Nguyễn Vũ Bình đã cùng 21 người dân chủ khác đã công khai thành lập một tổ chức đối lập, "Nhóm Dân Chủ". Nhóm này gồm những người trẻ, trí thức, quân nhân, và cả phụ nữ. Như người chủ kiến Nguyễn Vũ Bình nói, tuy biết là giá phải trả sẽ "rất cao và nặng", có thể là chính mạng sống của mình, hay mất công ăn việc làm, nhưng họ cũng làm. Đây là một diễn biến mới. Và nó mang nhiều triển vọng: vì nó là bằng chứng rõ rệt giới trẻ đã từ chối đi con đường "quá độ lên chủ nghĩa xã hội" mà Đảng đã bỏ công "giáo dục" họ, và không ngần ngại tích cực tham gia tranh đấu cho dân chủ. Thêm nữa, vấn đề nổi tiếp tranh đấu trường kỳ nay được bảo đảm.

Điều cần nhấn mạnh ở đây là, ngày nay, tướng Trần Độ được coi như là một biểu tượng và một tấm gương cho những người tranh đấu cho dân chủ *khắp nơi, và trong mọi giới người Việt, trong cũng như ngoài Đảng*. Chuyển biến này mở đường cho sự thành hình của một mặt trận dân chủ rộng rãi gồm tất cả các "người dân chủ", xuất phát từ hàng ngũ cộng sản hay chống cộng, trong nước và ngoài nước. Sự thành hình này là điều kiện thiết yếu cho sự dẹp bỏ chế độ cộng sản độc tài và thay thế nó bằng một chế độ dân chủ thực sự. Đây cũng là một chuyển biến mới, cực kỳ quan trọng, và đầy triển vọng cho tương lai, đặc biệt là đối với những người chống cộng tỵ nạn ở nước ngoài.

Chống cộng ở hải ngoại

Trong gần 30 năm qua, phong trào chống cộng ở quốc ngoại, phần lớn, chỉ là một phong trào *chống cộng*. Cũng như phong trào cải tổ trong hàng ngũ cộng sản, vấn đề xây dựng *dân chủ* không phải là mối ưu tư số một của nó. Mục tiêu của nó là lật đổ chế độ cộng sản đương quyền. Phần khác, đối với cộng sản, nó không chấp nhận một sự nhân nhượng tiếp xúc nào cả. Mọi hình thức hợp tác, phối hợp, và ngay cả đối thoại, với những người tranh đấu cho dân chủ mà xuất thân từ hàng ngũ cộng sản, dù là họ đã công khai từ bỏ cộng sản và ngay cả bị nhà cầm quyền cộng sản khai trừ, lên án, tù áp, tù đầy, đều bị triệt để gạt ra. Những người như Dương Thu Hương, Bùi Tín, và ngay cả Nguyễn Chí Thiện, đã bị gán cho nhãn hiệu "cựu", và những người chủ trương hoà giải dân tộc bị gán cho tội "thân cộng", hay "làm tay sai cho cộng". Nói cách khác, cuộc chống cộng của họ là một cuộc chiến "quốc-cộng" kéo dài, vẫn khốc liệt, vẫn "đến cùng", như trước 1975.

Trong tình trạng trên đây, sự dẹp bỏ chế độ cộng sản và thay thế nó với một chế độ dân chủ bằng cách lập ra một mặt trận dân chủ rộng rãi, gồm người cả trong lẫn ngoài nước, cả trong lẫn ngoài đảng cộng sản, không

những không thể thực hiện được, mà còn không thể nghĩ đến được. Nhưng không có một mặt trận như vậy thì không thể nào dẹp bỏ được chế độ cộng sản, vì không có đủ lực lượng, và không áp dụng được chiến lược nội công ngoại kích. Nếu chế độ cộng sản không yếu đi thì không thể nào dẹp bỏ nó được. Mà nó chỉ có thể yếu đi nếu hàng ngũ nó giảm bớt đi, và nếu có tấn công từ bên trong. Người chống cộng ở ngoài nước, xa hàng chục ngàn cây số, không có phương tiện, không có chân đứng trong nước, có hung hăng vùng vẫy, la ó, bao nhiêu cũng không làm gì hữu hiệu được. Sự thật này càng ngày càng rõ sau gần 30 năm "chống cộng" không đi đến đâu. Do đó, càng ngày càng đông người chấp nhận quan điểm cần có sự hợp tác của tất cả những người tranh đấu cho dân chủ, kể cả những người có quá khứ cộng sản.

Đi đến tập hợp dân chủ

Tưởng cũng phải nói rằng cho đến khi tướng Trần Độ xuất hiện và công khai đoạn tuyệt với "cộng sản cơ chế" và phát động phong trào "phi chính thống hóa" chế độ cộng sản hiện tại và thiết lập dân chủ đa nguyên, nghĩa là một phong trào không còn vướng mắc gần xa gì với Đảng Cộng Sản Việt Nam và chủ nghĩa xã hội, cuộc tranh đấu cho nhân quyền trong Đảng chỉ có tính cách nội bộ, và những cán bộ, đảng viên còn bị vướng mắc nhiều ít với chế độ và "xây dựng xã hội chủ nghĩa", và cũng còn đố kỵ với những người đã chiến đấu trong hàng ngũ quốc gia. Điều này cho những người không cộng sản lý do chính đáng để dè dặt và do dự. Nhưng nay tình trạng đó đã qua.

Những chuyển biến trên đây đã mở đường cho sự tập hợp những "người dân chủ", để tiến hành một cuộc tranh đấu mới, trong những điều kiện mới, thuận lợi hơn, và mang nhiều triển vọng thành công hơn. Sự thành lập "Tập Hợp Dân Chủ Đa Nguyên", biến thân của nhóm Thông Luận, là một sáng kiến theo chiều hướng đó. Nó nhằm tập hợp những người chia sẻ một số mục tiêu, phương thức, khẩu hiệu tranh đấu đã được nêu ở đầu bài này.

Tất nhiên Tập Hợp Dân Chủ Đa Nguyên chỉ là một trong những tổ chức chọn con đường đã tả ở trên. Nó được nhắc đến ở đây vì nó là một tổ chức tiên phong đi con đường này. Có những tổ chức, đoàn thể khác cũng đang, hay sẽ, đi con đường tương tự, và đến một lúc nào đó, vẫn để tụ hội lại thành một tổ chức lớn sẽ được đặt ra. Nhưng có một điều cần nhấn mạnh : một tập hợp rộng lớn, dù mang tên gì, "Tập Hợp", "Mặt Trận", "Phong Trào", cũng phải làm sao liên kết được với những cá nhân, nhóm, đoàn thể, tổ chức ở trong nước và trong Đảng Cộng Sản. Có vậy, mới có cơ năng hữu hiệu và thành công.

Tôn Thất Thiện (Ottawa)

(1). Nguyễn Hữu Lê là bút danh của Nguyễn Thế Việt. Anh Nguyễn Thế Việt, hiện nay ở Đức, là một người ở lứa tuổi 50. Sinh trưởng dưới chế độ cộng sản, anh ta tất nhiên đã chịu sự "giáo dục" của Đảng đến độ "không thể hình dung được tại sao con người ở các nước Tây phương có thể

sống ra người được mà không cần đến lý tưởng cộng sản". Nhưng sau này, anh đã thấy ánh sáng và phân tích tình hình Việt Nam một cách rất chính xác và sâu sắc. Về chế độ cộng sản hiện nay và xu hướng biến chuyển của nó, anh đã viết một loạt bài, rất tiếc là chưa được đăng trên báo chí Bắc Mỹ, nhưng tôi đã được đọc, nhờ anh ấy có nhã ý chuyển cho tôi qua E-Mail.

Tít của các bài tự nói lên nội dung của nó :

1. "Vai trò của khuynh hướng tư tưởng phi chính thống và vấn đề dân chủ hóa xã hội Việt Nam trong tương lai";
2. "Sự kết thúc lịch sử vai trò chính thống của một ý thức hệ";
3. "Những người cộng sản đã tự thủ tiêu mình như thế nào ?";
4. "Sự phản bội triệt để của quyền lực trong chế độ toàn trị".

Theo tôi, nhìn từ góc độ thực tiễn, áp dụng trực tiếp vào hiện trạng của Đảng Cộng Sản Việt Nam, phân tích của anh Việt hiệu nghiệm hơn phân tích của Hà Sĩ Phu. Phân tích của Hà Sĩ Phu tuy sâu sắc, nhưng trừu tượng, và áp dụng rộng, nhằm vào chủ nghĩa Mác hơn. Cách phân tích của anh Việt giúp cho ta thấy rõ những đặc tính nội tại của chế độ cộng sản Việt Nam, và cái lô-gích không thể ngăn chặn được của những chuyển biến gắn liền với những đặc tính đó, mà kết quả là sự lụn bại không thể tránh được của chế độ này.

Hy vọng rằng những bài trên đây sẽ được phổ biến trên báo chí Bắc Mỹ. Đọc những bài này sẽ giúp ta hiểu rõ hơn tình trạng nội tại của cộng sản Việt Nam. Ngoài ra vốn từ ngữ của ta lại thêm phong phú hơn. Riêng tôi, xin ghi nhận ở đây món nợ đối với anh Nguyễn Thế Việt vì biết thêm được một phương thức hiệu nghiệm hơn trong cách tiếp cận phân tích chế độ cộng sản Việt Nam và về phong phú hóa vốn từ ngữ .

(2). Xem *Thông Luận*, tháng 9, 2002.

(3). Xem phát biểu của cựu đại tá Việt Tiến trong *Thông Luận*, tháng 9, 2002.

TẬP HỢP DÂN CHỦ ĐA NGUYÊN là kết hợp của những người cùng theo đuổi một lý tưởng chung là xây dựng một nước Việt Nam dân chủ, bao dung và giàu mạnh, một nước Việt Nam mà những con người ngày hôm nay có thể chấp nhận và các thế hệ mai sau có thể tự hào.

Mục tiêu gần và cũng thiết thân nhất của TẬP HỢP DÂN CHỦ ĐA NGUYÊN là đấu tranh thiết lập một thể chế dân chủ đa nguyên trong tinh thần hòa giải và hòa hợp dân tộc bằng những phương thức bất bạo động.

Là một kết hợp hoàn toàn hướng về tương lai, TẬP HỢP DÂN CHỦ ĐA NGUYÊN qui tụ những người Việt Nam thuộc đủ mọi lứa tuổi, mọi quá khứ chính trị, mọi cương vị, trong cũng như ngoài nước.